

## ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH INICJATYWY (bez oceny skutków)

|                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>TYTUŁ INICJATYWY</b>                  | Europejska strategia na rzecz sztucznej inteligencji w nauce – ku Europejskiej Radzie ds. Badań Naukowych w dziedzinie AI                                                                                                                                                             |
| <b>WIODĄCA DG I ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ</b> | DG RTD, Dział E4, Przemysł 5.0 i sztuczna inteligencja w nauce                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>PRAWDOPODOBNY RODZAJ INICJATYWY</b>   | Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów                                                                                                                                                               |
| <b>ORIENTACYJNY TERMIN</b>               | III kw. 2025 r.                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>INFORMACJE DODATKOWE</b>              | <a href="https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/industrial-research-and-innovation/artificial-intelligence-ai-science_pl">https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/industrial-research-and-innovation/artificial-intelligence-ai-science_pl</a> |

### A. Kontekst polityczny, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

#### Kontekst polityczny

Sztuczna inteligencja (AI) rewolucjonizuje szereg sektorów, przy czym szczególny wpływ wywiera na naukę. Oczekuje się, że postępy w tym zakresie przyspieszą tempo odkryć naukowych, co doprowadzi do istotnych i pozytywnych skutków dla gospodarki i społeczeństwa.

Sztuczna inteligencja w nauce umożliwia Europie zwiększenie konkurencyjności, zgodnie z [wytocznymi politycznymi Komisji \(2024–29\)](#). Jest ona elementem „nowego planu na rzecz trwałego dobrobytu w Europie i konkurencyjności Europy”, w którym „badania naukowe i innowacje znajdują się w centrum naszej gospodarki”. W [sprawozdaniu Draghi](#) podkreślono potrzebę skoncentrowania się na zaawansowanych technologiach (takich jak sztuczna inteligencja) w celu odzyskania konkurencyjności. W [sprawozdaniu Letty](#) dostrzeżono możliwość uczynienia UE światowym centrum sztucznej inteligencji i wygrania wyścigu o jej zastosowania.

Uznając strategiczne znaczenie sztucznej inteligencji w nauce, Komisja zobowiązała się do opracowania kompleksowej strategii umożliwiającej naukowcom w całej UE przyjęcie tej technologii.

Strategia ta została wymieniona w [piśmie określającym zadania komisarz Zachariewej](#) jako priorytet z zakresu polityki wraz z inicjatywą dotyczącą sztucznej inteligencji mającą na celu łączenie zasobów. Europejska strategia na rzecz sztucznej inteligencji w nauce zostanie przyjęta wraz ze strategią w sprawie zastosowania AI. Obie strategie będą zgodne z planem, który zostanie określony w nadrzędnej strategii na rzecz kontynentu sztucznej inteligencji, łącząc różne inicjatywy z zakresu polityki związane ze sztuczną inteligencją. Strategia w sprawie zastosowania AI będzie wspierać rozwój i wdrażanie sztucznej inteligencji w różnych sektorach, w tym w nauce jako sektorze specjalnym. W ramach europejskiej strategii na rzecz sztucznej inteligencji w nauce opracowane zostaną ukierunkowane polityki służące potrzebom europejskiego ekosystemu naukowego, przy zapewnieniu, aby środowisko naukowe mogło skutecznie wykorzystywać sztuczną inteligencję do rozwoju nauki, oraz z uwzględnieniem innych powiązanych bieżących i planowanych inicjatyw UE.

#### Problem, któremu ma zaradzić inicjatywa

Strategia ta pozwoli rozwiązać problem [ograniczonego stosowania sztucznej inteligencji w europejskich działalności naukowej](#) w porównaniu ze światowymi liderami. Wpływa to na szybkość i jakość wyników naukowych, zmniejszając znaczenie nauki w UE w kontekście globalnym. Malejący udział oddziaływania nauki i przełomowych osiągnięć zmniejsza możliwości UE w zakresie wzrostu

gospodarczego, konkurencyjności i gospodarki opartej na wiedzy. Zwiększa to również zależność technologiczną od podmiotów zewnętrznych i zmniejsza ogólną strategiczną autonomię UE. Kilka krajów i instytucji prywatnych już teraz szybko zmierza w tym kierunku, a UE powinna odgrywać wiodącą rolę. Stany Zjednoczone, za pośrednictwem Departamentu Energii czy National Science Foundation, wprowadzają w życie ambitne inicjatywy dotyczące sztucznej inteligencji w nauce, takie jak [NAIRR](#) i [FASST](#). [Chiny](#) wspierają integrację sztucznej inteligencji w nauce za pośrednictwem programów i infrastruktury, natomiast w Zjednoczonym Królestwie [Royal Society](#) i [UKRI](#) przeanalizowały wpływ sztucznej inteligencji na naukę i zaproponowały działania z zakresu polityki. Jednocześnie duże przedsiębiorstwa technologiczne dokonują ogromnych inwestycji w naukę w dziedzinie sztucznej inteligencji.

Na upowszechnienie sztucznej inteligencji w nauce w UE mają wpływ elementy, które oddziałują na ogólne zwiększenie wykorzystania sztucznej inteligencji we wszystkich sektorach (np. obliczenia, dane, talenty), jednak [kontekst naukowy](#) ma [szczególną specyfikę](#).

## **Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)**

### **Podstawa prawna**

Inicjatywa ta wchodzi w zakres obszaru polityki „badania i rozwój technologiczny”, w którym UE i jej państwa członkowskie dzielą kompetencje zgodnie z art. 4 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Art. 181 TFUE określa, że Unia i państwa członkowskie koordynują swoje działania w zakresie badań i rozwoju technologicznego, tak aby zapewnić wzajemną spójność polityk krajowych i polityki Unii. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wspierania tej koordynacji.

### **Praktyczna potrzeba działania na poziomie UE**

Interwencja europejska mogłaby uruchomić, zmobilizować i koordynować wysiłki w ramach różnych polityk z państwami członkowskimi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami (takimi jak uniwersytety, organizacje badawcze, podmioty finansujące badania itp.), dzielić się najlepszymi praktykami lub łączyć zasoby.

Komisja mogłaby przewodzić działaniom w tym obszarze, zapewniając wytyczne, analizę polityki i monitorowanie rozwoju sytuacji. Może wykorzystywać finansowanie unijne (np. program „Horyzont Europa”, program „Cyfrowa Europa”) jako dźwignię w obszarze polityki i może bronić interesów europejskich na forach międzynarodowych, z uwzględnieniem inicjatyw UE istotnych z punktu widzenia sztucznej inteligencji.

## **B. Co ma osiągnąć inicjatywa i w jaki sposób?**

Inicjatywa ta ma na celu ułatwienie naukowcom z UE uwolnienia pełnego potencjału sztucznej inteligencji w ich działalności naukowej poprzez wykorzystywanie i rozwijanie nowych narzędzi sztucznej inteligencji dla nauki oraz wnoszenie wkładu w ogólny ekosystem sztucznej inteligencji w UE. W ramach tej strategii zbada się wyzwania i możliwości związane ze sztuczną inteligencją w nauce i nakreśli najsukcesowniej interwencje z zakresu polityki w celu przyspieszenia tej transformacji. Strategia będzie dotyczyła różnych aspektów polityki, takich jak koordynacja z państwami członkowskimi; dostosowanie instrumentów finansowania; ułatwianie dostępu do infrastruktury; modernizacja ekosystemu danych naukowych oraz rozwijanie społeczności zajmujących się wykorzystaniem i rozwojem sztucznej inteligencji w różnych dziedzinach nauki, politykach w zakresie umiejętności i szkoleń itp.

### **Prawdopodobne skutki**

Strategia będzie wspierać naukowców i organizacje badawcze, aby:

- skoordynować opracowywanie polityki dotyczące sztucznej inteligencji w nauce, na szczeblu unijnym i krajowym w celu zmaksymalizowania wpływu;

- instrumenty finansowania i inwestycje w naukę lepiej zaspokajały potrzeby nauki wykorzystującej sztuczną inteligencję i ułatwiały współpracę z sektorem prywatnym;
- opracować i udostępnić konkretne narzędzia sztucznej inteligencji na potrzeby nauki, takie jak modele podstaw naukowych;
- naukowcy nabywali umiejętności w zakresie sztucznej inteligencji i aby zwiększać interdyscyplinarność (np. współpraca między naukowcami zajmującymi się sztuczną inteligencją a naukowcami z danej dziedziny w celu tworzenia nowych narzędzi i modeli sztucznej inteligencji na potrzeby nauki);
- naukowcy byli lepiej poinformowani i przygotowani do przeciwdziałania ograniczeniom związanym ze sztuczną inteligencją i potencjalnym zagrożeniom dla etyki, prywatności i bezpieczeństwa.

Celem strategii jest zapewnienie wykorzystania sztucznej inteligencji do ułatwienia rozwoju i poprawy jakości nauki, zwiększając zdolności UE w zakresie badań naukowych i innowacji. W ten sposób strategia przyczyni się do zwiększenia zdolności badań naukowych i innowacji do wywierania skutków gospodarczych i sprostania wyzwaniom społecznym. Przyczyni się również do bezpośredniej realizacji niektórych celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju, takich jak poprawa badań naukowych i zwiększenie zdolności technologicznych. Ponadto strategia utoruje drogę do dalszych działań mających na celu połączenie zasobów i przyspieszenie wykorzystania sztucznej inteligencji w nauce.

#### **Monitorowanie w przyszłości**

Ze względu na szybko postępujące zmiany w dziedzinie sztucznej inteligencji trzeba będzie uważnie śledzić jej wpływ na naukę, aby zapewnić bieżące dostosowanie polityki i wytycznych do tych zmian. Analiza jakościowa i ilościowa będzie wykorzystywana (w miarę możliwości) do regularnego monitorowania wpływu i celów różnych proponowanych polityk.

### **C. Lepsze stanowienie prawa**

#### **Ocena skutków**

Nie dotyczy.

Strategia w zakresie sztucznej inteligencji w nauce zostanie przedstawiona w komunikacie Komisji. W przypadku tego rodzaju dokumentu nie ma potrzeby dokonania oceny skutków.

#### **Strategia konsultacji**

Głównym celem tych konsultacji jest zebranie istotnych i różnorodnych uwag w celu wsparcia opracowania i wdrażania solidnej i przyszłościowej strategii UE w dziedzinie sztucznej inteligencji.

Głównymi wskazanymi zainteresowanymi stronami są środowisko badań naukowych i środowisko akademickie: naukowcy, organizacje badawcze i akademickie, fundatorzy, zarządcy infrastruktury badawczej itp. Istotny jest również sektor prywatny, w szczególności europejskie przedsiębiorstwa intensywnie wykorzystujące badania i innowacje, w tym przedsiębiorstwa typu start-up.

Konsultacje będą realizowane poprzez ukierunkowane działania konsultacyjne, w tym kwestionariusze internetowe, warsztaty, wywiady, grupy dyskusyjne itp. Działania będą prowadzone głównie w I kw. 2025 r. i w pewnych okresach II kw. 2025 r.

W ramach tych działań konsultacyjnych wykorzystane zostaną różne sieci zainteresowanych stron w dziedzinie badań naukowych i innowacji jako podmioty opiniotwórcze, na przykład za pośrednictwem forum europejskiej przestrzeni badawczej (EPB). Będą się one opierać na szeroko zakrojonych konsultacjach przeprowadzonych w ostatnich latach z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami w celu przygotowania tej strategii: [dokumencie orientacyjnym dotyczącym wykorzystania siły sztucznej inteligencji do przyspieszenia dokonywania odkryć naukowych i wspierania innowacji, wytycznych dotyczących wykorzystania generatywnej sztucznej inteligencji w badaniach naukowych](#), warsztatach wzajemnego uczenia się z krajami EPB oraz opinii [Mechanizmu Doradztwa Naukowego na temat sztucznej inteligencji w nauce](#). Konsultacje prowadzone w ramach strategii w sprawie

zastosowania AI, zwłaszcza z udziałem przedsiębiorstw typu start-up prowadzących intensywne badania naukowe i innowacje, mogą również stanowić cenny wkład w te konsultacje.

Zgodnie ze strategią Komisji w zakresie lepszego stanowienia prawa, polegającą na opracowywaniu inicjatyw opartych na najlepszej dostępnej wiedzy, do przedkładania odpowiednich opublikowanych i wstępnych badań naukowych, analiz i danych zachęca się również naukowców, organizacje akademickie i stowarzyszenia naukowe dysponujące wiedzą fachową w dziedzinie zastosowania sztucznej inteligencji w nauce. Biorąc pod uwagę znaczenie kształtowania polityki opartej na dowodach zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, zachęcamy w szczególności do przedstawiania opinii, które podsumowują obecny stan wiedzy w odpowiednich dziedzinach.

Opinie zebrane podczas różnych działań konsultacyjnych z zainteresowanymi stronami zostaną podsumowane w krótkim sprawozdaniu.